

Integrace didaktického překladu do výuky anglického jazyka - rozvoj řečové dovednosti čtení

Má překlad šanci získat své pevné místo v cizojazyčném vyučování? Překlad není pouze přenos informace mezi jazyky, jedná se zároveň o přenos jedné kultury do druhé. Jedním z účelů překladu vy výuce je tedy i jeho význam jako nástroje interkulturní bilingvní komunikace mezi studenty. N. J. Ross (200) – pokud jsou si studenti vědomi rozdílů mezi jazyky, redukuje se jazyková interference a intervence mateřského jazyka.

Překlad svým kritickým pohledem na daný text může být důležitým nástrojem výuky správného čtení. (Bassnett, 1998).

Skutečná užitečnost didaktického překladu v rámci cizojazyčné výuky spočívá ve srovnávání gramatiky, slovosledu apod. v osvojovaném jazyce a mateřském jazyce studentů. Právě využití didaktického překladu ve výuce odborného anglického jazyka na vysoké škole zdravotně sociálního zaměření a jeho vliv na rozvoj řečovou dovednost čtení v osvojovaném jazyce je hlavním cílem našeho výzkumu. Čtení je totiž pravděpodobně jedna z nejdůležitějších dovedností pro studenty cizího jazyka v akademickém kontextu. Čtenářská gramotnost obecně nepředstavuje pouze dovednosti čtenářské, tj. umět texty přečíst a rozumět jim, ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj. (Průcha et al., 2009, s. 42). Předpokládáme, že využitím didaktického překladu v rámci cizojazyčného vyučování selepší jednak dovednost studentů zacházet se zdroji informací, jednak jejich řečové dovednosti, konkrétně řečová dovednost čtení, a tím dojde k celkovému zefektivnění cizojazyčného vyučování.

Překlad jako prostředek výuky anglického jazyka - vymezení pojmu překlad

Počátky teorií překladu a vývoje překladatelských metod v Evropě již v 16. století. Metodicky navazoval humanismus na římskou teorii překladu, kdy ústřední tezí byl Horatiův výrok z *Ars poetica*: „*Nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres*“ (Levý, 1996, s. 27).

„Didaktický překlad“ (*academic translation, pedagogical translation*)- kanadský teoretik Delisle. Dělí překlad na:

- *didaktický překlad* (*academic translation*) – překlad používaný ve výuce cizího jazyka za účelem lepšího zvládnutí jednotlivých oblastí daného cizího jazyka
- *překlad* (*professional translation*) – cílem je přenos zprávy uživateli překladu.

České prostředí:

Rozdělení překladu podle Hendricha - překlad jako

- *cílová dovednost*
- *prostředek výuky cizích jazyků*. (Hendrich, 1988, s. 246)

Choděry -překlad jako

- *cílová dovednost*
- *zprostředkovávací funkce*. (Choděra, 1999, s. 50)

Pojetí překladu u Choděry a Hendricha je v souladu s pojetím Delisla i naším.

Řečová dovednost čtení

Čtení jako cílová kategorie – pro výuku rozděleno do dílčích dovedností (Williams, 1999, s. 33).

Řečová dovednost čtení:

1. makrodovednosti (*macro-skills*) – např. *skimming, scanning*
2. mikrodovednosti (*micro-skills*) – např. *použití kontextu k odhadnutí významu neznámých slov, pochopení vztahů mezi jednotlivými částmi textu rozeznáním indikátorů v diskurzu* (Hughes, 1991, s. 117)

Řečová dovednost čtení - prostředkem osvojování jazykových prostředků nebo pouze součástí výukových aktivit, jejímž cílem může být jiná řečová dovednost. Tyto výukové aktivity - cvičení na rozšíření slovní zásoby, gramatická cvičení apod.

Didaktický překlad a jeho využití v rámci výuky cizího jazyka

Překlad byl ve výuce cizích jazyků didakticky využíván prakticky od jejího samotného počátku. Jedna z nejstarších komplexně pojatých metod v CJV - **metoda gramaticko-překladová** (Lze ji chápat jako první soustavný metodický systém vyučování cizím jazykům (Liškař, 1973).

Zastánci překladu v CJV:

Atkinson - článek *The Mother Tongue in the Classroom: a Neglected Ressource?* (1987). Důvody pro zavedení L1 do CJV, zároveň upozornění na možná rizika vzniklá jeho nadměrným užíváním.

Lewis (1997) - *lexikální metodický přístup* (*Lexical Approach*). Téma interference. *Lexical chunks*.

Weschler (1997) - *funkčně překladový přístup* (*Functional Translation Method*). Překlad celých myšlenkových celků, nikoliv doslovný. Důraz na kontext, práce ve skupině tzn. začlenění didaktického překladu do CJV na základě principů komunikační metody. Kombinace gramaticko-překladové metody a komunikačního přístupu.

České prostředí

Choděra, Ries - publikace *Výuka cizích jazyků na prahu nového století* (1999). Kapitola věnovaná zásadám CJV. Podpora začlenění L1 do CJV a zavádění překladu do výuky.

Literatura:

Atkinson, D. (1987). The mother tongue in the classroom: a neglected resource? *ELT Journal*, 41(4), 241-247.

Beneš, E. et al. (1970). *Metodika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Delisle, J. (1988). *Translation: an interpretive approach*. Ottawa: University of Ottawa Press.

Hendrich, J. et al. (1988). *Didaktika cizích jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

Choděra, R. et al. (2000). *Výuka cizích jazyků na prahu nového století (II)*. Ostrava. Ostravská Univerzita.

Choděra, R. (2006). *Didaktika cizích jazyků. Úvod do vědního oboru*. Praha: Academia

Jakobson, R. (2000). "On Linguistic Aspects of Translation." *The Translation Studies Reader*. Lawrence Venuti. London: Routledge. 113-118. Print.

Knittlová, D. et al. (2010). *Překlad a Překládání*. Olomouc. Univerzita Palackého.

Levý, J. (1996). *České teorie překladu*. Praha: Ivo Železný.

Lewis, M., & Gough, Ch. (1997). *Implementing the lexical approach: putting theory into*

practice. Hove. LTP – Language teaching publications

Liškař, Č. (1973). *Cíl, obsah a metody vyučování cizím jazykům*. Brno: UJEP.

Mothejzík, J. (1995) *Výuka cizím jazykům na sklonku tisíciletí*. (pp. 170-183) *Cizí jazyky*, roč. 38, č. 5-6.

Průcha, J. et al. (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál.

Weschler, R. (1997). Uses of Japanese (L1) in the English Classroom: Introducing the Functional-Translation Method. *The internet TESL Journal*, 3(11). Dostupné z <http://iteslj.org/Articles/Weschler-UsingL1.html>